

ДЪРЖАВНОТО ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ И ЗДРАВНОТО ОСИГУРЯВАНЕ ПРЕЗ 2014 ГОДИНА

Аспасия Петкова

Експерт по социално осигуряване

Ключови думи:

Осигурителен доход, осигурителни вноски

Срокове за внасяне на вноските и документите

Срокове за подаване на информацията

Ред за погасяване на задълженията

Резюме

Разгледани са промените в погасяване на задълженията по единната сметка, промените в ДОПК, измененията в КСО, основните параметри в Закона за бюджета на ДОО за 2014 г., Закона за бюджета на НЗОК за 2014 г., промените в подаването на информацията в НАП по Наредба № Н-8.

В Държавен вестник, бр. 106 от 10 декември 2013 г. са публикувани Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) за 2014 г., Закон за бюджета на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) за 2014 г., изменения и допълнения в Кодекса за социално осигуряване (КСО), Закона за здравното осигуряване (ЗОО) и Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК).

ЗБДОО за 2014 г. и промени в КСО

В приложение № 1 към чл. 8, т. 1 от ЗБДОО за 2014 г. са определени размерите на минималния месечен осигурителния доход през календарната година по основни икономически дейности и квалификационни групи професии. Увеличението на т.нар. „осигурителни прагове“ в 43 икономически дейности спрямо 2013 г. е около 3%. Най-ниският минимален осигурителен доход е 340 лв.

Минималният осигурителен доход за работниците и служителите, които съгласно условията на трудовия договор работят при непълно работно време или непълен месец, се определя пропорционално на законоустановеното работно време, съответно на пълния брой на работните дни през месеца.

Минималният осигурителен доход за работниците и служителите, които работят в специализирани предприятия, трудово-лечебните бази и кооперациите на хората с увреждания, съгласно Закона за интеграция на хората с увреждания,

се определя в размер 50 на сто от минималния осигурителен доход за съответната икономическа дейност и квалификационна група професия.

Осигурителят определя основната икономическа дейност съобразно преобладаващия брой заети лица по трудови правоотношения. Определянето на групата професии се извършва по структурата на Националната класификация на професиите и длъжностите – Приложение № 2 към Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика.

Когато осигурителят осъществява две или повече икономически дейности, основната му икономическа дейност се определя от дейността, в която са заети най-голям брой лица, работещи по трудово правоотношение. В този случай при определянето ѝ не се вземат предвид работниците и служителите, които са общофункционално свързани с всички дейности на осигурителя. При равен брой работещи по трудови правоотношения в отделните дейности основната икономическа дейност на осигурителя се определя по негов избор.

Минималният осигурителен доход не се прилага за работниците и служителите в бюджетните предприятия по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителната разпоредба на Закона за счетоводството.

Запазва се диференцираният размер на минималния месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица съобразно облагаемия доход за 2012 г. в качеството им на самоосигуряващи се лица, както следва:

- а) за тези, за които облагаемият доход е до 5400 лв. – 420 лв.;
- б) за тези, за които облагаемият доход е от 5400,01 лв. до 6500 лв. – 450 лв.;
- в) за тези, за които облагаемият доход е от 6500,01 лв. до 7500 лв. – 500 лв.;
- г) за тези, за които облагаемият доход е над 7500 лв. – 550 лв.

За самоосигуряващи се лица, които не са упражнявали дейност през 2012 г. или са започнали дейност през 2013 г. и 2014 г., минималният месечен осигурителен доход, върху който трябва да внасят авансовите си осигурителни вноски през 2014 г., е 420 лв.

За лицата, за които осигурителният доход за социално и/или здравно осигуряване е обвързан с минималния месечен осигурителен доход за самоосигуряващите се лица (извън тези по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от КСО), се взема предвид доходът от 420 лв.

Минималният месечен размер на осигурителния доход за регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители се запазва в размер на 240 лв.

Максималният месечен размер на осигурителния доход се увеличава от 2200 на 2400 лв.

За периода от 1 януари до 30 юни 2014 г. се определя минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО – 150 лв., а от 1 юли до 31 декември 2014 г. – 154,50 лв.

Дневният размер на обезщетението за безработица е 7,20 лв. и се запазва ограничението му на ниво от 60 на сто от осигурителния доход на лицето преди загубата на работа.

Размерът на паричното обезщетение за отглеждане на малко дете по чл. 53, ал. 1 и 2 от КСО е в размер на 340 лв.

При смърт на осигуреното лице се определя еднократна помощ по чл. 13г от КСО в размер на 540 лв.

Размерът на осигурителната вноска за фонд „Трудова злополука и професионална болест“ по групи основни икономически дейности се определя съгласно Приложение № 2 към ЗБДОО за 2014 г. и е изцяло за сметка на осигурителя.

И през 2014 г. няма да се внасят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“. Максималният размер на гарантираните вземания по чл. 22, ал. 2 и чл. 23, ал. 2 от Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя е в размер на 1200 лв.

Продължава да се извършва профилактика и рехабилитация в дружествата, в които НОИ е едноличен собственик на капитала, и в специализирани болници за рехабилитация, получили разрешение за лечебна дейност от министъра на здравеопазването за дейности по рехабилитация, както и лечебни заведения за болнична помощ по чл. 5, ал. 1 от Закона за лечебните заведения, които извършват дейност и по рехабилитация.

С § 4 от ПЗР на ЗБДОО за 2014 г. са направени изменения и допълнения в **Кодекса за социално осигуряване**, в сила от 1 януари 2014 г.

Променен е текста на чл. 4, ал. 1, точка 7 в КСО. Съгласно новия текст на задължително осигуряване за общо заболяване и майчинство, инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, трудова злополука и професионална болест и безработица подлежат управителите и прокуристите на търговски дружества и на едноличните търговци и на техните клонове, членовете на съветите на директорите, на управителни и надзорни съвети и контролорите на търговски дружества, синдиците и ликвидаторите, както и лицата, работещи по договори за управление на неперсонифицираните дружества. Разширен е кръгът на лицата, като в обхвата на разпоредбата на чл. 4, ал. 1, т. 7 от КСО са включени и управителите на клонове на търговски дружества. Промяната е свързана с характера на упражняваната от тези лица трудова дейност и със създалата се в резултат на това практика с тях да се сключват договори за управление.

В чл. 6 на КСО са определени размерите и съотношенията на осигурителните вноски, които се запазват. Размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ е 17,8 на сто за родените преди 1 януари 1960 г., при съотношение – 9,9 за сметка на работодателя и 7,9 за сметка на работника и 12,8

на сто за лицата, родени след 31 декември 1959 г., съответно при съотношение 7,1/5,7, както и размера на вноската за работещите в специалните ведомства, които се пенсионира по чл. 69 от КСО.

Държавното участие във финансирането на фонд „Пенсии” се запазва, като държавата ще осигури трансфер в размер на 12 на сто от осигурителния доход за всяко осигурено във фонда лице.

Не се променя съотношението между работодател и работник за останалите осигурителни рискове, като те остават съответно 60 към 40 на сто. За 2014 г. техните размери са, както следва:

-фонд „Общо заболяване и майчинство” – 3,5 на сто;

-фонд „Безработица” – 1,0 на сто;

-фонд „Трудова злополука и професионална болест” – диференцирано от 0,4 до 1,1 за сметка на работодателя.

Запазва се размерът на осигурителната вноска за УПФ – 4,3 на сто за сметка на осигурителя и 5 на сто за допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО).

В чл. 7, ал. 4 КСО се създава текст, аналогичен на текстовете за внасяне на здравноосигурителни вноски от самоосигуряващите се лица и вноските за ДЗПО, изключващи действието на чл. 169, ал. 4 от ДОПК. Дава се възможност на самоосигуряващите се лица да декларират, че с внасянето на съответната сума в единната сметка погасяват задълженията си за осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване и по този начин да се реши проблемът с излизането им от кръга на осигурените лица и произтичащата от това загуба на осигурителни права. При наличие на няколко публични задължения самоосигуряващите се лица да заявяват по ред, определен с Наредба № Н-8, кои задължения за осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване погасяват. След като това бъде обявено пред НАП, въпросните задължения се изваждат от системата на единната сметка. Досега, заради въведената система на единно платежно нареждане, с преведените суми автоматично се погасяваха най-старите дългове. Въпреки внесените суми хората оставаха с прекъснати осигурителни права, защото не беше възможно да посочат, че искат да платят по-скорошните си дългове. След промяната чл. 169, ал. 4 от ДОПК няма да се прилага и самоосигуряващите се лица могат да заявят кои задължения за осигурителни вноски за ДОО погасяват в случаите на няколко публични задължения, сроковете за които са изтекли. При заявяване на това обстоятелство пред НАП от самоосигуряващите се лица редът за погасяване по единната сметка няма да се прилага по отношение на заявените задължения.

С цел стимулиране доброволното изпълнение на задължението за внасяне на осигурителни вноски и осъществяване на по-ефективен контрол от страна на приходната администрация се създава новата ал. 12 на чл. 7 от КСО. Същата въвежда конкретни срокове за превеждане на дължимите осигурителни вноски в случаите на незаконно уволнение, незаконно недопускане или отстраняване от

работа. Осигурителните вноски за периодите по чл. 9, ал. 3 се внасят от осигурителите:

1. до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е влязъл в сила актът за установяване на незаконното недопускане или отстраняване от работа, а при възстановяване на работа по реда, определен в специални закони, до 25-о число на месеца, следващ месеца на възстановяването;
2. до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е влязъл в сила актът, с който се признава незаконността на уволнението от съответния компетентен орган;
3. до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се полага обезщетение на трудоустроено лице, на което не е предоставена подходяща работа;
4. до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е изплатено обезщетението за оставане без работа.

В чл. 33 е създадена нова ал. 12, съгласно която в НОИ се създава и поддържа електронен регистър на болничните листове и решенията по обжалването им. Данните от този регистър ще служат за определяне на паричните обезщетения за безработица.

Във връзка със създаването на електронен регистър на болничните листове в Закона за здравето е създаден чл. 103а, който влиза в сила от 1 декември 2014 г. Съгласно разпоредбата му органите на медицинската експертиза представят в НОИ данните, съдържащи се в издадените болнични листове, и решенията по обжалването им. Чрез тези текстове се регламентира създаването и администрирането от НОИ на електронен регистър на болничните листове, както и подаването по електронен път от органите на медицинската експертиза на данните, съдържащи се в издадените болнични листове и решенията по обжалването им.

Съгласно новия чл. 54к отпускането и изчисляването на паричните обезщетения за временна неработоспособност, трудоустрояване, бременност и раждане и за отглеждане на малко дете и помощите от държавното обществено осигуряване се извършват въз основа на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 и чл. 33, т. 12, както и на данните, декларирани в подадените документи за изплащане на обезщетенията и помощите от държавното обществено осигуряване при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

Съгласно чл. 54л отпускането, изчисляването, изменянето, отказването, спирането, прекратяването, възобновяването и възстановяването на паричните обезщетения за безработица се извършват въз основа на данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 и на данните, декларирани в подадените от лицата документи за отпускане на обезщетенията при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.

Запазват се възрастта и осигурителния стаж за пенсиониране по чл. 68 на КСО на нивата, достигнати през 2013 г.

Осъвременяването на пенсиите се извършва от 1 юли на съответната година с процент, равен на 50 на сто от индекса на потребителските цени и 50 на сто от нарастването на средния осигурителен доход през 2013 г.

Минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст се променя по правилото на осъвременяване на пенсиите.

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии се запазва в размер на 35 на сто от максималния осигурителен доход и се променя от 1 юли 2014 г.

Вдовишката добавка се запазва в размер на 26,5 на сто от пенсията/пенсиите на починалия съпруг или съпруга.

Запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност – 18 календарни месеца.

Периодът, от който се изчисляват обезщетенията при бременност и раждане, се намалява от 24 календарни месеца на 18 календарни месеца (промяната е в чл. 49, ал. 1 от КСО).

Запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 на КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя в размер 70 на сто от среднодневното брутно възнаграждение, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността – от ДОО.

Запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане на 410 дни.

Увеличава се социалната пенсия за старост от 110,00 на 113,30 лв. от 1 юли 2014 г.

Увеличава се максималният размер на получаваните една и повече пенсии от 770,00 на 840,00 лв. от 1 юли 2014 г.

Съгласно промяната в чл. 100 пенсиите, отпуснати до 31 декември на предходната година, се осъвременяват ежегодно от 1 юли с решение на надзорния съвет на НОИ с процент, равен на сбора от 50 на сто от нарастването на осигурителния доход и 50 на сто от индекса на потребителските цени през предходната календарна година, т.е. по „швейцарското правило” с около 3,0 на сто. Процентът на увеличение зависи от темповете на ръст на инфлацията и средния осигурителен доход.

В чл. 107 се създава нова алинея 2, която конкретизира контролните органи на НОИ. Това са инспекторите по осигуряване и лекарите – експерти по експертиза на временната неработоспособност в териториалните поделения на НОИ, както и длъжностните лица, на които със заповед на управителя на НОИ или на ръководителя на териториалното поделение е възложено да извършват финансови ревизии и проверки по разходите на държавното обществено осигуряване, както и по спазването на нормативните актове по държавното обществено осигуряване във връзка с дейността, възложена на НОИ.

Съгласно новата ал. 4 на чл. 114 сумите за пенсии и парични обезщетения, неоснователно изплатени за периоди след смъртта на правоимащото лице, се събират от лицето, което ги е получило, или солидарно от наследниците. За събиране на сумите длъжностното лице, на което е възложено ръководството на контрола по разходите на държавното обществено осигуряване в съответното териториално поделение на НОИ, издава разпореждане, което се връчва по реда на чл. 110, ал. 4. Разпорежданията подлежат на доброволно изпълнение в 14-дневен срок от връчването им.

В § 5 са направени промени във връзка с пенсионирането на учителите. До 31 декември 2020 г. включително учителите придобиват право на пенсия за осигурителен стаж и за възраст 3 години по-рано от възрастта им по чл. 68, ал. 1 и учителски осигурителен стаж, както следва:

1. до 31 декември 2011 г. – 25 години за жените и 30 години за мъжете;
2. от 31 декември 2011 г. осигурителният стаж по т. 1 се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с 4 месеца до достигане на 28 години за жените и 33 години за мъжете.

Съгласно промяната в алинея 2 на лицата по ал. 1 се изплаща срочна пенсия за ранно пенсиониране от Учителския пенсионен фонд в размер, определен по реда на чл. 70 и намален с 0,1 на сто за всеки месец, недостигащ на лицето до навършване на възрастта му по чл. 68, ал. 1.

На учителите, които са придобили право на пенсия при условията на ал. 1 и се пенсионираат при условията на чл. 68, ал. 1 и 2, се изплащат пенсии за осигурителен стаж и възраст от фонд „Пенсии” и добавка от учителския пенсионен фонд в размер 0,33 на сто от пенсията за всеки месец, за който има осигурителна вноска във фонда след придобиване право на пенсия по ал. 1.

На учителите, които имат изискуемия по ал. 1 учителски осигурителен стаж и се пенсионираат след навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1, се изплаща пенсия в пълен размер от Учителския пенсионен фонд до навършване на възрастта по чл. 68, ал. 3. След навършване на възрастта по чл. 68, ал. 3 пенсията се изплаща за сметка на фонд „Пенсии”.

С промяната в ал. 1 на § 6 максималният размер на получаваните една или повече пенсии, отпуснати до 31 декември 2018 г., без добавките към тях, се определя считано от 1-ви юли на всяка календарна година в размер на 35 на сто от максималния осигурителен доход за същата календарна година, определен със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване.

Създава се § 6б. със следното съдържание: „През 2014 г. право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 се придобива при навършване на 60 години и 8 месеца за жените и 63 години и 8 месеца за мъжете и осигурителен стаж 34 години и 8 месеца за жените и 37 години и 8 месеца за мъжете, а право на пенсия по чл. 68, ал. 3 се придобива при навършване на 65 години и 8 месеца за жените и за мъжете и не по-малко от 15 години действителен осигурителен стаж.

С цел да се избегне противоречивото тълкуване при преценка правото на наследствена пенсия и на пенсия по § 5 от ПЗР на КСО, в т.ч. и от органите на съдебната власт, се създава законова делегация на Министерски съвет с Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж да определи кои по смисъла на КСО са лицата, които се считат за учащи, кои лица заемат учителски длъжности и кой осигурителен стаж се зачита за учителски. С изменението на § 5, ал. 2 и ал. 3 от ПЗР на КСО се намалява процентът, с който се намаляват пенсиите, изплащани от Учителския пенсионен фонд, когато лицето се пенсионира преди навършване на възрастта по чл. 68, ал. 1 от КСО, както и се увеличава добавката за отложено пенсиониране на учителите. Отпуснатите пенсии и добавки от УПФ ще бъдат преизчислени от 1 януари 2014 г. съгласно § 8 от Закона.

Удължава се действието на § 6 от ПЗР на КСО с 5 години.

Запазват се условията по чл. 68 от КСО за 2013 г. за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст за 2014 г. (§ 6б. от ПЗР на КСО), като във времето на действие на преходната разпоредба ще се търсят адекватни законодателни решения, съобразени с продължителността на живота, състоянието на трудовия пазар и здравословното състояние на българина.

Закона за бюджета на НЗОК за 2014 г.

Съгласно чл. 2 от Закона здравноосигурителната вноска се запазва в размер 8 на сто.

Данъчно-осигурителен процесуален кодекс

В ДВ, бр. 98 от 12 ноември 2013 г. и ДВ, бр. 106 от 10 декември 2013 г. са публикувани Законите за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс и КСО. Направени са няколко съществени изменения, които облекчават режима на погасяване на публичните задължения.

В чл. 169 е създадена нова алинея 5 със следното съдържание: „При прилагането на ал. 4 към погасяване на лихви се пристъпва след погасяване на всички главници на задълженията.“ При погасяването на стари задължения за осигуровки и данъци вече ще може да се погасяват първо главниците, а след това и лихвите. Погасяването първо на главниците спира начисляването на лихви и предотвратява натрупването на нови задължения. Досега всяка внесена сума отиваше според единната сметка за покриване на най-старите задължения – били те осигурителни вноски, здравни вноски, данъци или лихви по тях.

С недължимо платени до влизането в сила на този закон суми за публични задължения, установявани от НАП, се погасяват задължения по реда на чл. 169, ал. 4 и 5, освен ако до влизането в сила на този закон е подадено искане по чл. 129, ал. 1.

Съгласно чл. 129, ал. 1 ДОПК прихващането или възстановяването може да се извършва по инициатива на органа по приходите или по писмено искане на лицето. Искането за прихващане или възстановяване се разглежда, ако е

подадено до изтичането на 5 години, считано от 1 януари на годината, следваща годината на възникване на основанието за възстановяване, освен ако в закон е предвидено друго. След постъпване на искането може да се възложи извършването на: ревизия или проверка.

В ДВ, бр. 98 от 12.11.2013 г., в сила от 1 декември 2013 г., са публикувани и промени в КСО. Промяната касае допълнителното задължително пенсионно осигуряване. Съгласно чл. 159, ал. 4 КСО чл. 169, ал. 4 от ДОПК не се прилага за осигурителни вноски за ДЗПО. При наличие на няколко задължения, които длъжникът не е в състояние да погаси едновременно до започване на принудителното им събиране, той може да заяви кое от тях погасява. Допълнението на този текст е: „Ако не е заявил това, погасяването се извършва по реда на чл. 169, ал. 4 и 5 от ДОПК.“

От 01.07.2013 г. е в сила разпоредбата на чл. 159, ал. 5 КСО, съгласно която при несъответствие между подадените данни за осигурените лица и внесените осигурителни вноски за ДЗПО преводите към пенсионно-осигурителното дружество се извършват пропорционално на осигурителните вноски за лицата, изчислени съгласно данните по чл. 5, ал. 4, т. 1 КСО, т.е. съгласно подадените декларации обр. № 1.

Съществена промяна е направена в § 46 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за данък върху добавената стойност (ДВ, бр. 94 от 2012 г.), като думите „2014 г.“ се заменят с „2015 г.“ Тази промяна в годините означава, че се отлага прилагането на реда за погасяване на публичните задължения по чл. 169, ал. 4 от ДОПК с една година. Отнася се за тези задължения, на които е изтекъл срокът за плащане преди 1 януари 2008 година. Тези промени дават още една година отсрочка за отписване на задължения, за които е настъпила давността. До 1 декември 2013 г. режимът на единната сметка предвижда текущите плащания да отиват първо за погасяване на най-старите задължения, но при въвеждането му бе даден срок до края на 2013 г. да се поиска отписването на тези, чиято давност е изтекла.

Наредба № Н-8 от 29 декември 2005 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (Наредба № Н-8). Промените са публикувани в ДВ, бр. 99 от 15.11.2013 г. и са в сила от 01.01.2014 г. Съгласно разпоредбите на чл. 5, ал. 4 от КСО работодателите, осигурителите, самоосигуряващите се лица и осигурителните каси са длъжни периодично да представят данни в съответната компетентна териториална дирекция на НАП. Съдържанието, сроковете, начинът и редът за подаване и съхраняване на декларациите по ал. 4 се определят с Наредба № Н-8. Данните се използват за изчисляване и отпускане на пенсии, парични обезщетения и помощи. Освен това с тези данни се декларират задълженията към различните фондове и данъците, както и желанието да се погасяват точно определени задължения. Промените в наредбата целят чрез унифициране на декларирането на данните да се

оптимизира процесът и сроковете за деклариране и отчитане на задълженията. Така ще се ограничат недобросъвестните практика при деклариране на данни за осигурителни плащания по реда Наредба № Н-8. Много задължени лица подават данни с несъответствие между декларираните задължения за осигурителни вноски и сумите от тези вноски, изчислени от подадените декларации обр. № 1 за осигурените лица. Поради това с промените ще се съпоставят в информационната система на НАП данните, представяни с декларация обр. № 1 „Данни за осигуреното лице” с декларираните пред НАП задължения за задължителни осигурителни вноски от осигурителите с декларация обр. № 6 „Данни за дължими вноски и данък”. Данните ще се съпоставят при приемането им. Няма да се приемат данни от декларация или декларации образец № 1, когато едновременно не се подава декларация образец № 6 или когато има несъответствие между декларираните задължения и подадените данни за лицата. Посоченият ред не обхваща задължените по смисъла на наредбата лица, за които е въведена схема за централизирано разплащане на осигурителните вноски или когато въпросните задължения за задължителни осигурителни вноски и вноски за фонд „ГВРС” са установени от органите по приходите по реда на ДОПК, както и за самоосигуряващите се лица.

Съпоставките ще намалят възможността за подаване на данни за осигурени лица, когато осигурителят не е декларира коректно осигурителните си задължения. Така се създава връзка между декларираните от осигурителя задължения и размера на осигурителния доход. За да се осъществят тези цели, от 1 януари 2014 г. две от най-често подаваните от осигурители и работодатели месечни декларации - образец № 1 „Данни за осигуреното лице” и образец № 6 „Данни за дължими вноски и данък по чл. 42 от ЗДДФЛ” трябва да постъпват в НАП едновременно. Това се отнася за данните, които ще подават задължените лица за месеците след декември 2013 г. НАП ще приема двете декларации само ако декларираните месечни задължения с декларация образец № 6 са равни на изчислените задължителни осигурителни вноски от подадените декларации образец № 1. С алинея 4 се въвежда изискването, че всяко от декларираните месечни задължения с декларация обр. 6 трябва да бъде равно на изчислените задължителни осигурителни вноски и/или вноските за фонд „ГВРС” от подадените декларация/и образец № 1. Сроковете за подаване на декларациите се запазват. Съгласно чл. 3, ал. 3 от Наредбата декларация образец № 6 се подава:

1. от работодателите, осигурителите и техните клонове и поделения за дължимите осигурителни вноски, вноските за фонд „ГВРС” и данъка по чл. 42 ЗДДФЛ – в срока за подаване на декларация образец № 1, а когато с декларацията се подават данни само за дължим данък по чл. 42 ЗДДФЛ – едновременно с подаване на декларация образец № 1, а когато с декларацията се подават данни само за дължим данък по чл. 42 от ЗДДФЛ – в срок до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който данъкът е удържан или през който са направени частичните плащания в случаите по чл. 42, ал. 6 ЗДДФЛ;

2. от самоосигуряващите се лица - еднократно до 30 април за дължимите осигурителни вноски за предходната календарна година и за задължителните осигурителни вноски върху осигурителен доход, формиран по реда на чл. 6, ал. 8 от КСО, от получени доходи за извършена дейност през минали години, различни от предходната.

3. от лицата по чл. 4, ал. 9 от КСО (съпрузи, които се осигуряват за своя сметка) – еднократно до 30 април за внесените осигурителни вноски за предходната календарна година.

4. от работодателите по основното трудово правоотношение за данъка по чл. 49, ал. 5 ЗДДФЛ – в срок до 25 февруари на следващата година.

Съгласно чл. 6, ал. 2, т. 1 работодателите и осигурителите, клоновете и поделенията, които имат повече от две осигурени лица, подават декларации обр. № 1 само на електронен носител или по електронен път чрез използване на квалифициран електронен подпис на подателя. Съгласно промяната в т. 2, ако имат месечно повече от 10 осигурени лица (преди промяната – 30 осигурени лица), подават декларации обр. № 1, 3 и 6 само по електронен път чрез използване на квалифициран електронен подпис на подателя. В новия чл. 6а от Наредбата се пояснява в кои случаи се прави корекция на декларациите и в кои случаи се заличават декларациите.

Закръгляването на данните се извършва, както следва: Задължителните осигурителни вноски и вноските за фонд „ГВРС” се изчисляват до втория знак след десетичната запетая за всяко осигурено лице поотделно, като закръгляването им се извършва по следния начин:

1. когато третата цифра след десетичната запетая е в интервала от 0 до 4, втората цифра след десетичната запетая остава непроменена;

2. когато третата цифра след десетичната запетая е в интервала от 5 до 9, се прибавя единица към втората цифра след десетичната запетая.

За изпълнение на равенството закръглените вноски от всяка декларация образец № 1 се сумират по вида на задълженията, така както са декларираны в декларация образец № 6 за:

1. държавното обществено осигуряване;
2. Учителския пенсионен фонд;
3. допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд;
4. допълнително задължително пенсионно осигуряване в професионален пенсионен фонд;
5. здравно осигуряване;
6. фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”.

Работодателите, осигурителите и техните клонове и поделения, осигурителните каси за своите членове – осигурители подават декларация образец № 6, отнасяща се за месеци преди януари 2014 г. в срока за подаване на

декларация образец № 1, а когато с декларацията се подават данни само за дължим данък по чл. 42 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица – в срок до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който данъкът е удържан или през който са направени частичните плащания в случаите по чл. 42, ал. 6 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица.

Промени в КСО и Кодекса на труда, свързани с осиновяването

От 1 януари 2014 г. са в сила промени в Кодекса на труда и в Кодекса за социално осигуряване, касаещи осиновяването.

В ДВ, бр. 104 от 3.12.2013 г. е публикуван Закон за допълнение на Кодекса на труда. Създаден е нов член 164б, с който се урежда отпускът при осиновяване на дете от 2 до 5-годишна възраст.

Съгласно чл. 164б, ал. 1 от Кодекса на труда работничка или служителка, която осинови дете, навършило 2-годишна възраст, при условията на пълно осиновяване, има право на отпуск за период от 365 дни от деня на предаването на детето за осиновяване, но не по-късно от навършване на 5-годишната му възраст.

Отпускът със съгласието на осиновителката може да се ползва и от осиновителя след изтичане на 6 месеца от деня на предаване на детето за осиновяване, но не по-късно от навършване на 5-годишната му възраст.

За времето, през което осиновителят ползва отпуска за осиновяване на дете след изтичане на 6 месеца от деня на предаване на детето за осиновяване, отпускът на осиновителката се прекъсва.

Съгласно чл. 164б, ал. 4 право на отпуск има и осиновителят, когато сам е осиновил детето, при условията и в размерите, определени за осиновителката, т.е. при условията на пълно осиновяване и за период от 365 дни от деня на предаване на детето за осиновяване, но не по-късно от навършване на 5-годишна възраст.

Отпускът не се ползва при смърт на детето, при прекратяване на осиновяването, както и когато детето посещава детско заведение, включително детска ясла или учебно заведение.

През време на отпуска по чл. 164б от Кодекса на труда на осиновителката (осиновителя) се заплаща парично обезщетение при условия и в размери, определени в отделен Кодекс за социално осигуряване. Времето, през което се ползва отпускът, се признава за трудов и осигурителен стаж.

В същия ДВ, бр. 104 от 03.12.2013 г. са направени промени и в Кодекса за социално осигуряване, които уреждат условията, при които се изплащат паричните обезщетения от средствата на държавното обществено осигуряване на осиновителите. Създаден е нов член 53а: „Обезщетение при осиновяване на дете от 2- до 5-годишна възраст“.

Съгласно чл. 53а от КСО осигуреното за общо заболяване и майчинство лице, което има 12 месеца осигурителен стаж като осигурено за този риск и

ползва отпуск при осиновяване на дете от 2- до 5-годишна възраст при условията на пълно осиновяване, има право на обезщетение в размера, определен по реда на чл. 49 за срок от 365 дни, но не по-късно от навършване на 5-годишната му възраст.

Паричното обезщетение не се изплаща при смърт на детето, при прекратяване на осиновяването, както и когато детето посещава детско заведение, включително детска ясла или учебно заведение.

Самоосигуряващите се лица, които са осигурени за общо заболяване и майчинство и имат 12 месеца осигурителен стаж като осигурени за този риск, имат право на парично обезщетение при осиновяване на дете от 2- до 5-годишна възраст в сроковете и при условията по ал. 1 и 2 на чл. 53а от КСО.

Библиографска справка

Данъчно-осигурителен процесуален кодекс

Закон за бюджета на ДОО за 2014 г.

Закон за бюджета на НЗОК за 2014 г.

Кодекс за социално осигуряване

Кодекс на труда

Наредба № Н-8 от 29 декември 2005 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица

STATE SOCIAL SECURITY AND HEALTH INSURANCE IN 2014

Aspasiya Petkova

Social Security and Health Expert

Key words:

Contributory income, social insurance contributions

Deadlines for payment of social insurance contributions and relevant documentation

Deadlines for submitting information

Obligation settlement procedure

Summary

The article outlines the changes in settling obligations under the single account, changes in the Tax and Social-Security Procedure Code, changes in the Social Insurance Code, main parameters of the State Social Security Budget Act for 2014, the National Health Insurance Fund Budget Act for 2014, changes in submitting information with the National Revenue Agency in compliance with Order No N-8.